

ERB OBCE ČIERNE

(heraldická štúdia)

*PhDr. Ladislav Vrtel,
akademik Medzinárodnej Heraldickej akadémie v Paríži,
herold Slovensko a tajomník Heraldického kolégia
Fraňa Kráľa 21, 811 05 Bratislava, 0903 434 010*

Bratislava marec 2009

ERB OBCE ČIERNE

Obec Čierne vznikla v 17. stor., po prvý raz sa spomína v archívnych dokumentoch z r. 1662, kedy patrila hradu Strečno.

Historický symbol obce Čierne poznáme podľa pečate, pochádzajúcej už zo 17. stor., teda z obdobia nie veľmi vzdialeného dobe vzniku obce. Je to pozoruhodná skutočnosť, svedčiaca o tom, že obec krátko po jej založení vyvíjala administratívnu činnosť, pri ktorej potrebovala vlastné pečatidlo.

Kruhopsis pečate je latinský a znie *SIGIL(I)UM *PAGI* CZEVNE*, t.j. „pečať obce Čierne“. Toto je historicky najstarší a heraldicky najcennejší symbol obce Čierne, svedčiaci o starobylosti obce. Obec túto pečať

používala až do druhej pol. 19. stor., keď musela do pečate zaviesť namiesto latinského kruhopisu maďarský text *CSERNE * KÖZSÉG PECSÉTJE* (v preklade „pečať obce Čierne“). V novej pečati je zobrazený vták, ktorý je už obrátený a podobný viac prepelici. Obec ju používala v rokoch 1880-1890.¹

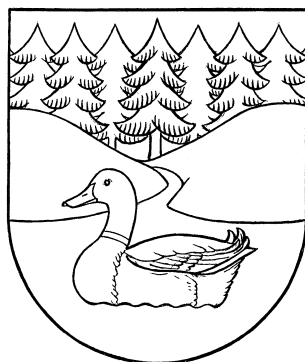

Tretia pečať vznikla koncom 19. stor., v jej strede je zobrazená hus a kruhopis znie TRENCSÉN VÁRMEGYE* CSERNE KISKÖZSÉG PETSÉTJE a pokračuje vnútorným riadkom CSACZAI JÁRAS. (v preklade „Trenčianska župa, pečať obce Čierne, Čadčiansky okres“)

R. 1996 obec zaviedla do používania erb, ktorý nerešpektoval ani heraldické pravidlá erbovej tvorby ani skutočnú historickú podobu symbolu obce Čierne zo 17. stor. a ktorý preto nemohol byť zapísaný do Heraldického registra SR.

¹ FOJTÍK, J.: Mestské a obecné pečate Trenčianskej župy. Bratislava 1972.

Vzhľadom na rozpor medzi historickým symbolom a vytvoreným erbom (v erbe nebola zobrazená hus ale kačica, nie stojaca ale plávajúca), ako aj vzhľadom na nerešpektovanie heraldických pravidiel a zvyklostí, týkajúcich sa heraldickej štylizácie erbového znamenia a nedodržania pravidla o striedaní farieb a kovov v erbe, bolo potrebné prikročiť k vytvoreniu skutočného erbu verne podľa historického pečatného symbolu obce.

Erb, pečať a vlajka tvoria trojicu základných symbolov obce. Na tvorbu každého z nich sa vzťahujú osobitné heraldické (náuka o erboch), vexilologické (náuka o vlajkách) a sigilografické (náuka o pečatiach) zákonitosti, pravidlá a zvyklosti.²

² KARTOUS, P. - NOVÁK, J. - VRTEL, L.: Erby a vlajky miest v Slovenskej republike. Bratislava 1991. BUBEN, M.: Encyklopedie heraldiky. Libri Praha 1994. KARTOUS, P. - VRTEL, L.: Heraldický register I., II. Martin 2000, 2001. KRÁL Z DOBRÉ VODY, V.: Heraldika. Souhrn pravidel, předpisův a zvyklostí znakových se zvláštním zřetelem ku zemím koruny české. Praha 1900. SCHWARZENBERG, K.: Heraldika, čili přehled její teorie se zřetelem k Čechám na vývojovém základě. Praha 1941. ŽUDEL, J.- NOVÁK, J.: Příručka diplomatiky, sfragistiky a heraldiky. Slovenská archívna správa Povereníctva vnútra, Bratislava 1956. VRTEL, L.: Zásady tvorby a používania mestských vlajok na Slovensku. In: Slovenská archivistika 2/1989. VRTEL, L.: Štátne a mestské symboly /vznik, vývoj, používanie a ochrana/. Bratislava 1989. VRTEL, L.: Osem storočí slovenskej heraldiky. Martin 1999.

Vzhľadom na existenciu vzácneho obecného symbolu zo 17. stor. je

S ohľadom na heraldické pravidlá erbovej tvorby,³ podľa ktorých je potrebné v erbe klásť kov na farbu, či farbu na kov, je vzhľadom na obsahovú náplň erbu najvhodnejšie sfarbenie hus strieborná v zlatej zbroji, (čím sa rozumie zobák a nohy), návršie zelené, ľalie strieborné na zlatých stopkách a štítové pole modré. V uvedenej podobe je erb obce Čierne historicky odôvodnený, heraldicky správny a jedinečný. Jeho obnova je vyjadrením úcty k vlastnej histórii obce.

Erb obce Čierne má teda túto podobu:

v modrom štíte na zelenej oblej pažiti stojaca strieborná hus v zlatej zbroji, vľavo za ňou vyrastajúca strieborná trojľalia na zlatej listnatej stopke.

Znamenie je vložené do dolu zaobleného, tzv. neskorogotického, či tiež španielskeho heraldického štítu. I keď sa v heraldickej tvorbe v minulosti používali rôzne tvary štítov, tento je v našej erbovej tvorbe najobvyklejší, používa sa vo všetkých heraldických katalógoch s erbami miest a obcí, a teda pri publikovaní erbu obce Čierne v heraldických publikáciách ho nebude potrebné znova upravovať.

³ GALBREATH, D. L.- JÉQUIER, L.: Lehrbuch der Heraldik. Battemberg-Verlag München 1978. HILDEBRANDT, A. M.: Wappenfibel. Handbuch der Heraldik. Verlag Degener and Co. Neustadt an der Aisch 1991. SCHWARZENBERG, K.: Heraldika, čili přehled její teorie se zřetelem k Čechám na vývojovém základě. Praha 1941. OSWALD, G.: Lexikon der Heraldik. Leipzig 1984. SAXOFERRATO, B.: Tractatus de insigniis et armis. Editor Karel Müller. Ostrava 1989.

V zmysle heraldickej konvencie bude možné zlatú podľa potreby zamieňať aj žltou a strieborná bielou, pričom sa však bude vždy popisovať ako zlatá a strieborná.

Pri čierno - bielom vyjadrení farieb sa modrá vyjadří vodorovným šrafovaním, zelená šikmým šrafovaním, zlatá bodkovaním a strieborná ostáva voľná.⁴

Vlajka obce Čierne pozostáva z deviatich pozdĺžnych pruhov vo farbách modrej, žltej, modrej, bielej, žltej, bielej, zelenej, žltej a zelenej. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.⁵

Pečať obce Čierne. je okrúhla, uprostred s obecným symbolom a kruhopisom OBEC ČIERNE .Pečať má priemer 35 mm, čo je v súlade s domácimi zvyklosťami a predpismi o používaní pečiatok s obecnými symbolmi.

Od spomenutých troch základných symbolov možno odvodiť ďalšie.

Zástava obce Čierne má podobnú kompozíciu ako obecná vlajka. Pomer jej strán však nie je záväzne stanovený, čo znamená, že zástava môže byť aj dlhšia.

⁴ KRÁL Z DOBRÉ VODY, V.: Heraldika. Souhrn pravidel, předpisův a zvyklostí znakových se zvláštním zřetelem ku zemím koruny české. Praha 1900. ŽUDEL, J.- NOVÁK, J.: Průručka diplomatiky, sfragistiky a heraldiky. Slovenská archívna správa Povereníctva vnútra, Bratislava 1956. BUBEN, M.: Encyklopedie heraldiky. Libri Praha 1994.

Zástava sa od vlajky odlišuje tiež tým, že kým vlajka predstavuje voľný kus textilu, ktorý sa vztyčuje na stožiar pomocou lanka, zástava je vždy pevne spojená so žrd'ou, stožiarom, alebo kratším priečnym rahnom (ak ide o koruhvu).

Krátka zástava obce Čierne je tiež pruhová, je však svojou dlhšou stranou pripojená k žrdi. Je vhodná najmä na hromadnú vlajkovú výzdobu obce.

Koruhva obce Čierne predstavuje zvislý typ obecnej zástavy, pri ktorej je textil pripojený k priečnemu rahnú, spolu s ktorým sa vztyčuje na stožiar.

Znaková zástava obce Čierne má podobu takmer štvorca, jej výška sa však v skutočnosti rovná (proporčne) výške erbu a šírka jeho šírke. Erbové znamenie je to rozvinuté do celej plochy textilu.

Kombinovaná, alebo tiež "veľká" koruhva obce Čierne predstavuje spojenie koruhvy so znakovou zástavou, ktorá sa pridáva k priečnemu rahnú do hornej časti zástavy.

Štandarda starostu obce Čierne má medzi ostatnými symbolmi obce osobitné postavenie. Je vlajkou starostu, jedným z odznakov jeho úradu. Podobá sa znakovkej zástave, je však doplnená o lem vo farbách obce. Rozdiel je tiež v tom, že kým znaková zástava môže byť zhotovená v mnohých exemplároch, štandarda existuje spravidla len v jednom vyhotovení a býva tiež zhotovená luxusnejšou technikou.

PhDr. Ladislav Vrtel

⁵ VRTEL, L.: Úvod do komunálnej vexilológie. In: Kartous, P. - Vrtel, L.: Heraldický register Slovenskej republiky II. Martin 2001, s. 10-15.